

MAKALE HAKKINDA

Geliş : Temmuz 2013

Kabul: Eylül 2013

ÖZ

Ülkelerin gelişmişlik düzeyi; sosyal reformların yanı sıra eğitim politikalarının güncel ihtiyaçlara cevap verebilir nitelikte olmasıyla da doğru orantılıdır.

Küreselleşme kavramıyla, sınırların ortadan kalkması her alanda rekabeti yaşanır kılmış, bu bağlamda rekabet; gelişmişlik düzeyini gösterir bir yaklaşım olarak ön plana çıkmıştır. Avrupa Birliği kapsamında rekabette ön sıralarda yer almanın ilk koşulu ise; nitelikli insan gücü ihtiyacına cevap verebilecek eğitim politikalarının izlenmesi ile mümkündür.

Ülkemizde de 19.06.1986 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3308 sayılı “Mesleki Eğitim Kanunu” ile bu konunun temelleri atılmıştır.

Ancak yaşanan süreçte Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin gerek nicelik ve gerekse nitelik olarak istenilen ve yeterli bir düzeyde olmadığı bilinen bir gerçektir. Bunun yanında ülkemizin nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacı had safhadadır.

Bu araştırmayla, mesleki teknik eğitimin ülkemizdeki boyutu ile ilgili durumu incelenmiş, bu doğrultuda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki ve Teknik Eğitim, Nitelikli İnsan Gücü, Avrupa Birliği

ABSTRACT

Development levels of countries are proportionate with social reforms as well as the extent the educational policies are able to meet the present needs.

With the introduction of the term of globalization the borders have seemed to lose their functions and in this context it appeared as an indicator of the level of development. The prime condition to be placed in the front rows is to pursue educational polices that can meet the need for skilled labour.

In our country, the issue first acquired grounds with enactment of the “Law of Vocational Education” no 3308, dated 19.06.1986 in the Official Gazette.

However, the process so far, it is a well-known fact that vocational and technical education in Turkey is not at the desired level in terms of both quality and quantity, whereas the need for skilled labour has grown more and more.

With this paper, the dimension of vocational and technical education was examined and some suggestions were developed.

Keywords: Vocational and technical education, skilled labour, European Union

GİRİŞ

1980 ve sonrasında hızlı bir ivme kazanan teknolojik gelişmelerin beraberinde ekonomik rekabette hızla gelişerek "küreselleşme" kavramını yaratmıştır. Bu kavramın hayat bulması ile birçok alanda olduğu gibi ekonomik anlamda da sınırlar ortadan kalkmaya başlamış, yeni üretim alanları ortaya çıkmış ve pazarlama stratejileri çeşitlenmiştir.

Bu hızlı gelişimin sonucunda sosyal ve kültürel hayatın etkilenmesiyle beraber eğitim de önemli oranda ön plana çıkmış, eğitim politikaları, hedefleri, yaklaşımları, programları ve eğitimle ilgili daha birçok konu yeniden gözden geçirilerek, geliştirilmiştir.

Küreselleşmeyle birlikte ülkelerin kalkınmışlık düzeyinin en büyük göstergesi sahip oldukları insan kaynaklarının kalitesiyle ölçülür olmuştur. Bu ise mesleki ve teknik eğitimin; üstlendiği yeni misyonlar çerçevesinde en etkili şekilde kullanılmasını gerektirmektedir.

Ülkemizde, 12. YY'dan itibaren önem verilen ve zamanla geliştirilen mesleki ve teknik eğitim bugün gerek küreselleşme ve gerekse Avrupa Birliği kapsamında yeniden ele alınması gereken en önemli unsur haline almıştır.

Amaç ve Kapsam

Bu araştırmanın amacı tarihsel süreç içerisindeki gelişimiyle birlikte mesleki ve teknik eğitimin önemini vurgulamak ve gelişerek çeşitlenen iş dünyasında, kalifiye işgücü ihtiyaçlarının giderilmesinde izlenebilecek yaklaşımlara işaret etmektir. Ekonomi, teknoloji ve bilgi ortamlarında sınırların ortadan kalkması ve istenilen her türlü bilgi ve teknolojiye kolaylıkla ulaşılması küresel rekabette insan gücünün önemini arttırmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin bir göstergesi olan kalifiye iş gücü ihtiyacına cevap verir nitelikte bir mesleki ve teknik eğitim kaçınılmazdır. Bu eğitimden yararlanacak bireylerin belirlenmesinde ve mesleki teknik eğitimin tercih edilmesinde ne gibi öneriler geliştirilebileceği de araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Osmanlı Döneminden Günümüze Mesleki Teknik Eğitimin Tarihçesi

Türkiye'de meslekî ve teknik öğretim, İmparatorluk ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere iki bölümde incelenebilir. Bu iki dönem birbirini tamamlayıcı nitelikte olup, bugünkü Türk Mesleki-Teknik Öğretim sisteminin temelini oluşturmaktadır (Nogay,2007).

Türkiye'de teknik öğretimin plânlı bir şekilde yayılması ve teknik öğretim kurumlarının ülke ihtiyaçlarına göre geliştirilmesine, ancak Cumhuriyet döneminde başlanabilmiştir. Ülkemizde 12. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar meslekî eğitim; geleneksel usullere dayalı bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür.

Selçuklular döneminde Ahilik adıyla kurulmuş bulunan esnaf-sanatkâr teşkilatı; Osmanlılar döneminde de Lonca ve Gedik adları altında devam etmiştir.

Ahilik Teşkilatında; mesleğe giriş, meslekî yeterliğin kontrolü, kalfalık ve ustalığa yükselişin esasları, bir sistem bütünlüğü içerisinde yürütülmüştür.

Osmanlılarda bu kurumlar; esnaf ve sanatkârları disipline ederek, toplumda iş ve ticaret ahlâkını korumakla birlikte, usta yetiştirilmesi ve yetiştirilenlerin istihdamını sağlamıştır.

16. yüzyılda yurdumuzdaki; teknik elemanlar tarafından yapılan her türlü askeri malzeme ve silahlar, gemi inşaatı, dokumacılık, çuhacılık gibi sanayi kolları, diğer ülkelere göre daha ileri durumdaydı. Bu durum 18. yüzyıl sonuna kadar kısmen devam etmiştir (etogm.meb.gov.tr).

19. yüzyılın başında dünyada teknolojinin diğer bilim dalları ile birlikte ilerlemesi ve bunların makine sanayinde kullanılması sosyal hayatta önemli değişmelere sebep olmuştur. Batıda büyük endüstrinin kurulmasını sağlayan "Makine İnkılâbı"nın Ülkemizdeki etkisi sonucunda "Lonca Teşkilatı" içinde bulunan sanat ve ticaret, kurallarını bozmuş, o zamana kadar loncalar içinde devam ede gelmekte

olan meslekî eğitim hizmetlerinin okul disiplini içinde yürütülmesinin zorunlu hale gelmesine sebep olmuştur (Alkan, Doğan, Sezgin, 1976).

Batı ülkelerinde endüstri hareketinin başlaması Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme ve zayıflama devirlerine rastlar. Bu zamanlarda; devletin askeri, mali ve ekonomik durumu sarsılmış, yerli sanatlar da giderek çökmeye başlamıştır. Devletçe "Mühendishane-i Bahri-i Hümayun", "Mühendishane-i Berri-i Hümayun" gibi batı örneğine uygun ilk teknik okullar açılmış ve yerli sanayiye korumak için bazı teşebbüslere girişilmiş ise de bu teşebbüslerde istenilen sonuçlar alınamamıştır (Koçer, 1974).

Bugünkü Erkek Teknik Öğretim okullarının çekirdeğini oluşturan kurumlar 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren açılmaya başlanmıştır (Nogay,2007).

O dönemlerde Tuna Valisi olan Mithat Paşa, 1860 yılında Niş'de, 1864'de Ruscuk ve Sofya'da, 1868'de de İstanbul'da açtığı okullarla Erkek Teknik Öğretim kurumlarının temelini atmıştır. Bu okulların çalışmaları hakkında bilgi edinen bir kısım valiler de, Halep, Traspusgarp, Kastamonu, İzmir ve Konya'da sanat okulları kurmuşlardır.

Valiler tarafından yakın ilgi gören ve gelir kaynağı da sağlanan bu okullar, her yıl biraz daha geliştirilerek Cumhuriyet dönemine kadar faaliyetlerine devam etmişlerdir. Bu okullarda öğrencilere, çuhacılık, araba yapıcılığı, müretteplik, litografik, kunduracılık, terzilik, debbağlık, külahçılık vb. sanatlar öğretilmiştir. İkinci Meşrutiyet döneminde bir kısım okullardaki meslek şubelerine demircilik, marangozluk, dökümcülük, modelcilik gibi sanatlar da eklenerek, bir taraftan el sanatlarında çalışacak sanatkârlar yetiştirmiş, diğer taraftan da mevcut birkaç fabrikanın teknik elaman ihtiyacı sağlamaya çalışılmıştır (etogm.meb.gov.tr).

1913 yılından itibaren sanat okullarında eskiye oranla daha kararlı bir çalışmaya girilmiş, yönetmelik ve programları da yapılarak daha disiplinli bir duruma getirilmiştir. Her il kendi

sanat okulu için ayrı bir öğretim programı uyguladığından, okullar arasında birlik sağlanamamış olmasına rağmen bu uygulama ile çevrenin ihtiyaçlarına cevap verebilecek insan gücünü yetiştirmiştir. I. Dünya Savaşı esnasında ve bunu takip eden yıllarda, bu okullardan bir kısmı bakımsız kalmış ve kapanmıştır (Nogay,2007).

Cumhuriyetin ilk yıllarında çeşitli okullar ve kurslar, değişik Bakanlık ve daireler tarafından dağınık bir şekilde yönetilmiştir. Bu dönemlerde, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında meslekî ve teknik öğretim konularıyla ilgilenen bir daire kurulamamıştır.

Bu sebeple, 1926 yılında meslekî ve teknik öğretim, önce İlköğretim Dairesi, daha sonra da Yüksek Öğretim Dairesi bünyesinde yer almıştır. 1927'de de "Yüksek ve Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü" haline getirilmiştir (Özalp, 1961).

Bu zamana kadar her bakımdan buldukları ilin Valiliklerine bağlı olan sanat okullarının giderleri, yine özel idarelerce karşılanmak üzere, öğretim konuları ile kadro işleri bu Genel Müdürlükçe yürütülmeye başlanmıştır (Nogay,2007).

"1931 Yılında; 1867 Sayılı Kanunla iller 9 bölgeye ayrılmış ve her bölgede; malî ve yönetimi bölgeye dâhil illerce karşılanmak üzere, birer sanat okulu faaliyete geçirilmiştir. Böylece, sanat okulları "Bölge Sanat Okulları" haline getirilmiştir.

İlk iş olarak mevcut 9 Erkek Sanat Okulunun öğretim programlarında birlik sağlanarak öğretim süreleri 5 yıla çıkarılmıştır. Ankara'da Yapı Usta Okulu ile Ankara, Bursa ve İstanbul'da "Akşam Erkek Sanat Okulları" açılmıştır.

Meslek okullarının sayılarının artması karşısında, bu okulların ayrı bir Genel Müdürlüğe bağlanarak idare edilmelerine ihtiyaç duyulduğundan 1933 yılında çıkarılan 2287 sayılı Maarif Vekâletleri Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına

bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü olarak kurulmuştur.

Mevcut meslek okullarında eğitim ve öğretimin daha nitelikli hale getirilebilmesi için; meslekî öğretmen okulu açılıncaya kadar bir taraftan yabancı memleketlere öğrenci gönderilirken, diğer taraftan da bazı meslek şubelerindeki öğretmen, boşluğunu doldurmak amacıyla yabancı uzman öğretmenler getirilmeye başlanmıştır.

1942 yılında 4303 sayılı Kanunla girilen planlı çalışmalar, 1950 yılında 5642 sayılı Kanunla devam ettirilerek Meslekî ve Teknik Öğretim Kurumları büyük bir gelişme devresine girmiştir. Bu dönemde yapılan işlerin bazıları şunlardır:

1-İstanbul Yüksek Mühendis Okulu 1944 yılında 4615 sayılı Kanunla, Teknik Üniversite hâline getirilmiştir.

2-1937-1938 Öğretim Yılında Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır" (Nogay,2007, 12-13).

"Meslekî ve Teknik Öğretim alanında atılan bu adımlardan sonra; öğretmen ve eğitim çalışmalarının ülkenin endüstriyel ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir niteliğe kavuşması ve bu okullardan mezun olacak gençlerin teknik ve hayat şartlarını kavrayarak çevreye verimli bir vatandaş haline getirilebilmeleri için koordinasyon görevini yapacak bir kurula ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla, 1934 yılında Millî Eğitim Bakanlığının teklifi ve Başbakanlığın onayı ile Bakanlıklar arası bir komisyon kurulmuştur.

Bu komisyon; daha önceki uzman raporlarını, resmi ve özel sektör ihtiyaçlarını inceleyerek hangi bölgelerde ne gibi meslekî programların açılması gerektiğini belirlemiş ve bu konuda 1936 yılında bir rapor hazırlamıştır.

Raporda, çeşitli mesleki alanlarda ve kademelerde, ihtiyaç duyulan teknik insan gücü yetiştirmek üzere;

1. Küçük sanat erbabının yanında veya fabrikalarda çalışan çıraklarla, sanayi müesseseler için ilerde lazım olacak

çırakları yetiştirmek üzere Çıraklık Okulları'nın,

2. Bir meslek okuluna devam etmeden bir usta yanında çıraklık yapmak suretiyle usta olanların, mesleklerinde gelişebilmeleri için gerekli olan bilgileri vermek üzere Akşam Sanat Okulları'nın,

3. İlkel şekilde bulunan bazı mahalli sanatlarda çalışanlara meslekî bilgiler kazandırmak ve bu gibi sanatların gelişmesine yardım etmek amacıyla Gezici Köy Kursları'nın,

4. Mevcut ve ileride açılacak fabrikaların ihtiyacı olan fabrika uzman işçilerini ve bayındırlık işlerinin çeşitli şubelerinde çalıştırılacak tekniker düzeyindeki elemanları yetiştirmek amacıyla bu günkü mevcutlarını artırarak ve geliştirerek Meslek Ve Sanat Okulları'nın,

5. Fabrikaların ve bayındırlık işlerimizin ihtiyacı olan iş şeflerini, elektrik tesisatçıları ve yüksek mühendis ile mütehassis işçi arasındaki teknisyenleri yetiştirmek üzere Teknik Okulları'nın,

6. Ülkenin şiddetle ihtiyaç duyduğu; inşaat, makine, elektrik, kimya, maden ve askeri mühendisleri yetiştirmek üzere Politeknik-Yüksek Teknik Okulu'nun açılması gerekli görülmüştür.

Plânlamaya doğru atılan ilk adım niteliğinde olan bu çalışmalardan alınan sonuçlar, 21.08.1941 tarihinde bir raporda toplanarak, Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bir program geliştirilmiştir" (etogm.meb.gov.tr).

Gelişen teşkilat yapısının artan ihtiyaçlarını karşılamada Genel Müdürlük merkez ve taşra kadroları yetersiz kalınca, Meslekî ve Teknik Öğretim alanındaki işlerin, daha sistemli ve etkili bir şekilde başarılabilmesi için 25.09.1941 tarihinde 4113 sayılı Kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, "Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı" haline getirilmiştir. Bu Kanunla meslek okullarının; Talim ve Terbiye ile teftiş işleri hariç, bütün hizmetleri bu Müsteşarlık sorumluluğuna verilmiştir. Müsteşarlık; Erkek Teknik, Kız Teknik ve Ticaret Öğretim Müdürlükleri ile Teknik Büro, Yapı İşleri Müdürlükleri ve

Muamelat Şefliği gibi dairelerden oluşmuştur (Nogay,2007).

Müsteşarlığın Programı;

1. Yüksek seviyeli teknik okullarını,
2. Tekniker okullarını,
3. Akşam sanat okullarını,
4. Yapı enstitülerini,
5. Kız enstitülerini,
6. Gezici köy kurslarını,
7. Yeni ticaret okulları ve akşam ticaret okullarının faaliyete geçirilmesini,
8. Sanat enstitüleri programı ve teşkilatının geliştirilmesi, yeni meslek şubelerinin programlara eklenmesini,
9. Sanat enstitüsü mezunlarının staj ihtiyacını karşılamak üzere fabrikalar kurulmasını öngörmüştür.

Erkek Sanat Okulları 1942-1943 öğretim yılından itibaren Erkek Sanat Enstitüsü haline getirilmiştir. 1965-1966 yılında Ankara'da Erkek Teknik Öğretim Ağaç İşleri Olgunlaşma Enstitüsü' açılmıştır. 1971-1972 yılından itibaren enstitünün adı "Ağaç ve Metal İşleri Olgunlaşma Enstitüsü" olarak değiştirilmiştir (etogm.meb.gov.tr).

1968-1969 Öğretim Yılından itibaren teknik öğretim kurumları, mühendis seviyesinin altında üç ayrı seviye ve nitelikte operatör, işçi, yarı becerili işçi, usta ve teknisyen gibi üretici teknik personeli yetiştirebilecek üç ayrı okul tipi halinde toplanmıştır. Bunlar;

- a.** Pratik sanat okulları, **b.** Sanat enstitüleri, **c.** Teknisyen okulları.

Pratik sanat okullarında, tornacı, frezeci, kaynakçı, boyacı, bobinajcı, döşemeci, oto elektrikçisi, oto tamir ve bakımcısı gibi belirli ve dar kapsamlı mesleklerde operatör ve becerili işçiler yetiştirilmektedir.

Sanat enstitüleri, geniş bir meslek dalı içindeki becerileri kazandıran ve bu becerileri;

destekleyen meslekî ve teknik bilgiler yanında gerekli ve yeteri kadar fen kültürü veren ve Tesviyecilik (Tornacılık, Frezecilik, planyacılık), Metal İşleri, Ağaç İşleri, Elektrik, Elektronik, Motorculuk ve Yapı mesleklerine elaman yetiştiren kurumlardır (Nogay,2007).

"1969-1970 öğretim yılında, mühendis ile becerili işçi ve usta arasındaki yardımcı teknik personeli yetiştirmek amacıyla teknisyen okulları açılmıştır.

III. Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri ve IX. Milli Eğitim Şurası kararları doğrultusunda 1973-1974 Öğretim Yılında; teknisyen okulları, teknik liselere, sanat enstitüleri ise endüstri meslek liseleri haline dönüştürülmüştür.

12 Eylül 1980'den sonra Millî Eğitim Bakanlığı, merkez ve taşra teşkilatı yeniden düzenlenmiş 27 Şubat 1982 tarih ve 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kaldırılarak bütün birimler tek bir müsteşarlığa bağlanmıştır. Plânlı kalkınma döneminden itibaren ülkemizde sanayileşmeye önem ve ağırlık verilmesi sonucunda meslekî ve teknik alanlarda eğitim görmüş insan gücü ihtiyacı hızla artmıştır. Dünyada sanayi ve teknoloji alanında meydana gelen hızlı gelişmeler yabancı dil bilen teknik ara insan gücü ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bunun üzerine yabancı dil bilen teknik insan gücünü yetiştirmek amacıyla 1982-1983 öğretim yılından itibaren anadolu meslek liseleri, 1983-1984 öğretim yılından itibaren de anadolu teknik liseleri açılmıştır. Anadolu meslek liselerinin öğretim süresi, birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıl, anadolu teknik liselerinin öğretim süresi ise birinci yılı hazırlık sınıfı olmak üzere 5 yıldır.

4702 sayılı Kanun ile 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanuna eklenen ek madde 1 ile 2001-2002 Öğretim Yılından itibaren öncelikle küçük yerleşim birimlerinden başlamak üzere, meslekî ve teknik eğitim alanında orta öğretim diploması, sertifika ve belge veren programların uygulandığı meslekî ve teknik eğitim merkezleri açılmıştır.

Ülkemizde, Cumhuriyet döneminden itibaren sanayileşmeye önem ve ağırlık verilmesi sonucu, meslekî ve teknik alanlarında eğitim

görmüş insan gücü ihtiyacı da artmıştır (http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=100&konu=tarihce).

Değerlendirme Sonuç ve Öneriler

Eğitim, her felsefi sisteme ve psikolojik yaklaşıma göre değişik şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımların pek çoğu, eğitime bir amaç yüklemiştir. Idealistler eğitimi Tanrı'ya ulaştırma süreci için yapılan etkinlikler, Realistler insanı toplumun başat değerlerine göre yetiştirme süreci, Marxistler çelişkiyi en aza indirip üretimde bulundurma süreci, Pragmatistler ise, yaşantılar yoluyla kişide istendik davranış değişikliği oluşturma süreci, Varoluşçular ise insanı sınır durumuna getirme süreci olarak ele almıştır (Sönmez,1994).

Dewey eğitimi bir süreç olarak ele almış ve yaşantıların yeniden örgütlenmesi ya da yenilenmesi olarak tanımlamıştır. Dewey'den sonra gelenler, onun 1920'lerde ortaya koyduğu eğitimle ilgili bu görüşleri işleyerek eğitimin süreç olarak daha anlaşılır tanımlarını yapmaya çalışmışlardır. Örneğin Preston, eğitimin görevi bireyin etrafında gelişmesinin her aşamasında, istendik tepkileri ve umulan değişimleri en iyi biçimde oluşturabilecek bir çevre düzenlemektir, demiş; Tyler ise, eğitimin bireylerin davranış örüntülerini değiştirme süreci olduğunu söylemiştir (Çilenti,1988)

Ülkemizde de eğitimin tanımı son 20-25 yıldır batı dünyasındaki davranışçılık akımına paralel olarak ele alınmaktadır. Eğitim faaliyetleri hayat boyu kesintisiz olarak sürmektedir ifadesinden hareketle, eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı olarak, istenilen yönde değişme meydana getirmektir şeklinde tanımlanabilir (Selçuk,1996).

Mesleki ve Teknik Eğitim ise; Bir toplumda yaşayan bireylere belirli bir mesleğin gerektirdiği, bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırmak amacı ile birey kabiliyetlerini, fiziksel, zihinsel, duygusal, ekonomik ve kişisel yönlerden geliştirme sürecinin bütünüdür (Alp ve Orhon,2001).

Mesleki ve teknik eğitim; bireye iş hayatındaki belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştiren eğitim sürecidir (Alp ve Orhon,2001).

Mesleki eğitime girmek isteyen bireylerde bazı yeterliliklerin gelişmiş olması zorunludur. Her bireyin, sözlü ve yazılı iletişim becerileri, fiziki, sosyal ve biyolojik çevreyi tanınması, geçmişini bilmesi ve mesleki eğitim yönünden mesleklere ve çalışmaya karşı ilgi duyması ve geçerli sosyal değerler geliştirmesi gerekir. Mesleki eğitim bireyi etken bir yaşama hazırladığına göre, insan kaynaklarını yararlı toplumsal amaçlar için değerlendirmekte ve bu yolla kültürel, ekonomik, bireysel gelişmeye hizmet etmektedir (Alp ve Orhon,2001).

Yetişmiş iş gücü gereksinimi günümüz iş dünyasının en önemli ihtiyacıdır. Bu ihtiyaç ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle de paralellik göstermektedir. İş dünyasının çalışanlarda aradığı özelliklerin başında, mesleki bilgi ve becerilerin yeterliliği ile bu bilgi ve becerilerin iş yaşamına hızlı bir şekilde aktarılması gelmektedir. Sanayi ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu ara kademe işgücünün eğitimi örgün ve yaygın mesleki teknik eğitim kurumları tarafından karşılanmaktadır. (Kuru ve Çeğindir,2001).

Bugün ülkemizde mesleki ve teknik eğitim hizmetleri; çıraklık eğitimi, örgün ve yaygın mesleki eğitim programlarının uygulandığı meslekî teknik eğitim okul ve kurumları ile eğitim imkânı ve ortamının bulunduğu iş yerinde, iş birliği içinde yürütülmektedir (Üstün,2005).

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim alanındaki çalışmalar son yıllarda, özellikle Avrupa Birliğine girme sürecinde artmakla birlikte, bu çalışmaların yeterliliği tartışma konusudur. İstanbul Ticaret Odası araştırma verilerine göre Avrupa Birliğinde tanımı yapılan 8 bin meslek varken bu sayı ülkemizde; Esnaf ve Sanatkârlar Odasınca tanımı yapılmış 262, Milli Eğitim Bakanlığınca tanımı yapılmış 132'dir. Bu verilere göre yeni iş tanımlarına ve iş analizlerine ihtiyaç vardır.

Kalifiye iş gücü ve mesleki teknik eğitim açısından önemli bir konu; öğrencileri Mesleki ve teknik eğitime yönlendirir.

Her çocuk, doğuştan gelen biyolojik özellikler ve içinde bulunduğu çevresel koşullara göre biyolojik, ruhsal, zihinsel ve toplumsal gelişme gösterir. Sözü edilen gelişim kendine özgü olduğu için, onun gözlenen ve ileride açığa çıkacak olan, potansiyel anlamdaki, ilgi ve yetenekleri de yine kendine özgüdür. Bu çok farklı ilgi, yeti ve yeteneklerin uygun eğitsel ortamlarda sonuna kadar desteklenerek gelişmesini sağlamak, toplumun insan gücü kaynaklarının niteliğini yükseltmek açısından bir zorunluluktur. Kalkınmanın anahtarının, nitelikli insan olması, anılan zorunluluğu daha da önemli kılmaktadır (Uluğ, 1999).

Temel eğitim içinde çocuk, belli bir mesleğe ya da mesleklere değil, gireceği daha üst okullara yönlendirilmelidir. Bu yönlendirmede ön belirleyici ölçüt, çocuğun okuldaki başarı eğrisidir. Buna göre çocuklar, yüksek öğrenime kadar varacak okul türlerine yönlendirilmelidir. Okul türüne göre yapılacak bu yönlendirme Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan yönergeyle net biçimde belirtilmiştir; Akademik Orta Öğretim, meslekî ve Teknik Orta Öğretim, Güzel Sanatlar Eğitimi (İlköğretimde Yönelme Yönergesi, 2003).

Yönelme süreci 6, 7. ve 8. sınıfı kapsamakta ve özellikle, 8. sınıfta hazırlanan "Yönelme Öneri Formu"yla tamamlanmaktadır. Yönelme formunda önce veli ve öğrencinin görüşü ilgili yere doldurulur. Ve sonra 8. sınıf şube öğretmeni ile birlikte rehber öğretmen, her öğrencinin ilgi ve yetenek, kişilik özellikleri, akademik başarısı, katıldığı sosyal ve kültürel etkinlikleri dikkate alarak öneriyi oluşturur. En son olarak da kurul görüşünü bildirir (Üstün,2005).

Meslek seçim kararı, insanın yaşamı boyunca vereceği en önemli kararlardan biridir. Meslek seçiminin bilinçli bir şekilde yapılması hem kişi hem de ülke açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü birey, bu kararı verdiği zaman tüm yaşantısına şekil verecek bir süreci,

yaşayacağı çevreyi ve ilişkide bulunacağı insanları da seçmiş olacaktır. İnsan yaşamının en önemli dönüm noktalarından birisi olan meslek seçimi aynı zamanda insanın yaşam biçiminin de seçimi anlamına gelmektedir. Bu nedenle bireyin meslek seçimini yaparken doğru ve isabetli karar vermesi, mutlu, huzurlu ve başarılı bir yaşama kavuşmada en önemli koşulun yerine getirilmesini sağlayacaktır (MEB, 2004).

Meslek seçiminde gelişen dünya ihtiyaçları ve getirileri dikkate alınmalıdır. Tesadüfi ya da yüksek puanlar sonucu yeteneği ve isteği olmayan mesleki tercih, hem kişisel hem toplumsal hem de ülke gereksinimlerini olumsuz yönde etkileyecektir.

Mesleki teknik eğitim, Avrupa birliği ve küreselleşme sonucunda önemi fazlasıyla artan bir eğitim alanıdır. Gerek ülkelerin gelişmişlik düzeylerini göstermede gerekse, ekonomik anlamda iş görüşü bugün birçok konunun önünde yer almaktadır.

Öneriler

1. Ülkenin iş gücü ihtiyacı belirlenmeli, iş tanımları ve analizleri gözden geçirilerek güncellenmelidir.
2. Etkin bir mesleki teknik eğitim için kurumlar arası işbirliği geliştirilmelidir. İhtiyaçlar, İş piyasaları-sektör, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulunca ortaklaşa belirlenmelidir. Bu amaçla düzenlenecek sempozyum, seminer, panel gibi etkinliklerle ihtiyaç ve çözüm yolları belirlenebilir.
3. Öğrenci ilgi, yetenek, beceri ve istekleri ilk kademedен itibaren takip edilerek, eğitim yönlendirmesi yapılmalıdır.
4. Mesleki Rehberlik konusunda uzmanlaşmanın ve etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. (Bireylerin mesleki tercih ve yeterlilikleri konusunda yardım alabilecekleri uzmanların eğitimlerine önem verilmeli ve ayrıca eğitim kurumlarında istihdamları sağlanmalıdır).
5. Avrupa'nın en çok önem verdiği İnsan kaynağı çalışmaları ülkemizde de

geliştirilmeli, araştırmalar desteklenmelidir.

6. Mesleki ve Teknik eğitimın önemi vurgulanmalı ve eğitimın her kademesindeki bireyler bu konuda bilgilendirilmelidir. Öğreticilere yönelik hizmet içi eğitimlerle, öğrencilere yönelik konu ve bilgi aktarımı sağlanabilir.
7. Meslek seçiminde sınav sonuçlarından çok bireyin yetenekleri ve yapabilecekleri dikkate alınmalı, bu konuda çalışmalar yapılmalıdır.
8. Mesleki ve Teknik eğitim veren kurum ve kuruluşlarca ortak çalışma ve işbirliği çerçevesinde eğitim programları sürekli geliştirilmeli ve güncellenmelidir.
9. Mesleki ve Teknik eğitimde rol alan eğitimcilerin, mesleki yeterlilikleri güncel tutulmalı, sektördeki gelişmelerle ilgili bilgi ve becerileri artırıcı kurslar, seminerler vb. faaliyetler düzenlenmelidir.
10. Mesleki ve teknik eğitimde istihdam edilecek bireylerin, belirli kriterler karşılığında seçimi yapılmalıdır. (Meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş sisteminin gözden geçirilerek yeni yaklaşımlar belirlenmelidir.)
11. Mesleki ve teknik eğitimde sınıf mevcudu ve kontenjanlara dikkat edilmeli, gerek eğitim ortamlarının fiziki koşullarını, gerekse ihtiyaçları çok iyi değerlendirerek istihdam sağlanmalıdır.
12. Avrupa birliği kapsamında yeni meslek alanları belirlenmeli ve buna yönelik uygulamalı eğitim programları geliştirilmelidir.

Kaynakça

ALKAN, C., DOĞAN, H.,SEZGİN, İ. (1976), **Mesleki ve Teknik Eğitimin Prensipleri**, Ankara Üni. Eğt.Bil. Fakültesi Yayınları No:61, Ankara.

ALP, Özlem, İSTİFOĞLU, Berna Orhon (2001, Temmuz) **“Mesleki Eğitimde Uygulamalı**

Sanatlar Eğitimi Yeri ve Önemi” Mesleki Eğitim Dergisi, Cilt:3, Sayı:6

ÇİLENTİ, Kamuran (1988), **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**, Ankara İlköğretimde Yönelme Yönergesi, (2003, Eylül),**Tebliğler Dergisi**, 2552.

KOÇER, Hasan Ali (1974), **Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişmesi**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

KURU, Songül, ÇEĞİNDİR, Neşe Yaşar (2001) **“Örgün ve Yaygın Mesleki Teknik Eğitim Kurumlarına Öğretmen Yetiştiren Fakültelerin Eğitim Uygulamalarında Kalitenin Önemi”** Mesleki Eğitim Dergisi, Ocak, Cilt:3, Sayı:5.

MEB (2004), **Motorlu Taşıtlar Tanıtım Modülü**, MEGEP.

Millî Eğitim Kanunu, (1973), **Resmi Gazete**, 14574:24.06.1973.

NOGAY, Sami (2007), **Türkiye’de Meslek Eğitimi Sorunu ve Çözüm Önerisi**, Meslekî ve Teknik Öğretim Derneđi Genel Merkezi Yayın No:3, Ankara.

ÖZALP, Reşat (1961), **Türkiye’de Yüz Yıllık Mesleki ve Teknik Öğretim**, Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi, Sayı:104, Ankara.

SELÇUK, Ziya (1996), **Eğitim Psikolojisi**, PeGem yayınları, No:26, Ankara.

SÖNMEZ, Veysel (1994), **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Anı Yay., Ankara

ULUĞ, Fevzi (1999), **Eğitimde Gurup Süreçleri**, TODAİE Yayınları, Ankara.

ÜSTÜN, Necati (2005, Yaz). **Endüstriyel ve Teknik Okullara Yönlendirme**, Milli Eğitim Dergisi, Yıl 33, Sayı 167.

http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=100&konu=tarihce